

بررسی میزان اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان در سال ۱۴۰۰

محمد امیری شمسی^۱، محمد علی مراد پور^۱، فریده رزبان^۲

^۱ کرمان، سیرجان، مجتمع جهان فولاد سیرجان، واحد اورژانس

^۲ کرمان، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، مرکز تحقیقات پرستاری

چکیده

با توجه به ظهور و گسترش جهانی ویروس کرونا در دنیا و خصوصاً ایران، در این پژوهش به بررسی میزان اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان پرداخته شده است. به این منظور تعداد ۷۷ نفر از پرسنل مجتمع به صورت تصادفی مورد ارزیابی سطح اضطراب با استفاده از پرسشنامه اضطراب بیماری کرونا قرار گرفتند. نتایج بررسی‌ها نشان داد که بیشترین اضطراب کارکنان مربوط به نگرانی از سرایت کرونا به اطرافیان‌شان بوده است، همچنین کارکنانی که با بستگان مبتلا به بیماری زمینه‌ای زندگی می‌کردند، نمره کل اضطراب‌شان و نمره بعد جسمی‌شان، به طور معنی‌داری بیشتر از سایرین بوده است. با توجه به اینکه ۶۱ درصد از شرکت‌کنندگان زیر ۴۰ سال سن داشته‌اند، بیش از اینکه نگران خطرات جدی بیماری کووید-۱۹ برای خود باشند نگران انتقال آن به نزدیکان، خصوصاً نزدیکان مبتلا به بیماری زمینه‌ای بوده‌اند. همچنین اضطراب کرونا در کارکنان مجرد شرکت‌کننده در این مطالعه، بیش از افراد متأهل بوده است.

کلمات کلیدی: کرونا، اضطراب، مجتمع جهان فولاد سیرجان.

^۱ Amirishamsi95@gmail.com

مقدمه

کرونا نام عمومی گروه بزرگی از ویروس‌ها است که باعث بیماری‌هایی از قبیل سرماخوردگی تا بیماری‌های شدیدتر مانند مرس و سارس شده و اخیراً گونه جدیدی از این ویروس تحت عنوان کروناوی جدید کل جهان را درگیر کرده و به صورت پاندمی جهانی (همه‌گیری در سطح جهانی) در آمده است. این بیماری در سال ۲۰۱۹ از ووهان چین آغاز شد و اولین مورد آن در ایران در اواخر بهمن ۱۳۹۸ در قم گزارش شد و از آن پس به سرعت در کل استان‌ها فراگیر شد و باعث ابتلا و مرگ و میر بسیاری از افراد شد، این روند با سرعت قابل توجهی در کل دنیا و همچنین ایران رو به افزایش است [۱]. علاوه بر مرگ و میر ناشی از این بیماری تقریباً تمام جنبه‌های مهم سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تمام کشورهای جهان تحت تأثیر این ویروس قرار گرفته است. همچنین بحث آثار روانشناختی این بیماری بر روی سلامت روان افراد در سطوح مختلف مطرح است، بدین صورت که اضطراب و استرس زیادی را به همه افراد جامعه متحمل کرده است [۲]. بحران ناشی از کرونا منجر به تأثیرات معناداری بر روی سلامت روان افراد شده و افسردگی و اضطراب گسترده‌ای را به همراه داشته است، همچنین استرس و اضطراب می‌تواند سیستم ایمنی بدن را تضعیف و آنها را در برابر بیماری‌ها از جمله کرونا آسیب پذیر کند [۳].

امروز ویروس کرونا با سرعتی بسیار، مرزهای صنعتی را طی می‌کند و همه اقتصاد جهان و مخصوصاً صنایع را تحت تأثیر خود قرار داده است و موضوعی که در اینجا مطرح است، اثرات منفی این ویروس بر بخش صنعت و تولید و کارکنان این بخش‌ها و چگونگی راهبردهای پاسخ به بحران در زمان کرونا است. در این راستا تاکنون مطالعات زیادی بر روی میزان اضطراب ناشی از این بیماری در افراد و گروه‌های مختلف جامعه انجام شده، اما در بخش صنعت کمتر مطالعه‌ای است که به بررسی این موضوع پرداخته باشد، لذا با تأکید بر اهمیت مسئله و متذکر شدن چرخه دومینو این اختلالات روانی که قبلاً به آن اشاره شد، مطالعه حاضر باهدف تعیین میزان اضطراب ناشی از کرونا در کارکنان بخش صنعتی مجتمع جهان فولاد سیرجان انجام شد.

روش تحقیق

در این مطالعه توصیفی مقطعی، اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان مورد بررسی قرار گرفت. بعد از اینکه در مورد اهداف مطالعه به کارکنان توضیح داده شد و به آنها اطمینان داده شد که اطلاعات آنها محرمانه خواهد ماند، کارکنانی که تمایل به شرکت در مطالعه داشته‌اند، با نمونه‌گیری در دسترس مورد بررسی قرار گرفتند. کارکنانی که طی شش ماه گذشته تنش‌های روانی شدید مانند فوت نزدیکان، طلاق، ابتلا خود و نزدیکان به بیماری جدی را تجربه کرده بودند و همچنین افرادی که طبق خود اظهارشان مبتلا به بیماری‌های روانشناختی بوده‌اند، وارد مطالعه نشدند. جهت بررسی اضطراب کرونا در

کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان از پرسشنامه اضطراب بیماری کرونا^۱ (CDAS) استفاده شد. این پرسشنامه در سال ۱۳۹۸ توسط علی پور و همکاران [۱] در ایران طراحی شد. CDAS دارای ۱۸ گویه و دو بعد علایم روانی (۹ گویه) و علایم جسمی (۹ گویه) می باشد. با استفاده از مقیاس لیکرت ۴ نقطه‌ای، میزان اضطراب بین ۰ (هرگز) تا ۳ (همیشه) درجه بندی می شود. کمترین و بیشترین نمره ای که افراد پاسخ دهنده کسب می کنند ۰ و ۳ است. عدد بیشتر نشان دهنده ی سطح بالاتری از اضطراب در افراد است.

پایایی CDAS با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای علایم روانی ۰/۸۸ و برای علایم جسمی ۰/۸۶ و کل پرسشنامه ۰/۹۲ به دست آمد. نتایج حاصل از بررسی روایی نشان داد که پرسشنامه اضطراب کرونا با نمره کل پرسشنامه ۲۸ سوالی سلامتی عمومی (GHQ-28) و مؤلفه های اضطراب، نشانه های جسمی، اختلال در کارکرد اجتماعی، و افسردگی ارتباط آماری معنی دار داشته است ($P < 0/01$). همچنین روایی سازه پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت. جهت تحلیل اطلاعات از نرم افزار آماری SPSS.22 استفاده شد. برای تعیین اطلاعات زمینه ای کارکنان و نمرات مربوط به پرسشنامه CDAS از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی نسبی و فراوانی مطلق) استفاده شد. با توجه به توزیع نرمال داده ها بر اساس آزمون کولموگرو اسمیرنوف، جهت تعیین متغیرهای پیش گویی کننده اضطراب کرونا از رگرسیون خطی چند گانه استفاده شد. بدین صورت که متغیرهایی که در رگرسیون خطی تک متغیره P-value کمتر از ۰/۲ داشته اند، وارد مدل رگرسیون خطی چند گانه با روش Backward شدند.

نتایج و بحث

تعداد ۷۷ نفر از کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان وارد مطالعه شدند. همانطور که در جدول شماره ۱، نمایش داده شده است، اکثریت شرکت کنندگان در این مطالعه در دو گروه سنی ۳۰ - ۲۰ سال (۳۱/۲٪) و ۴۰ - ۳۱ سال (۴۸/۱٪) بوده اند. اکثریت شرکت کنندگان متأهل (۷۶/۶٪) و دارای مدرک تحصیلی کاردانی (۲۲/۴٪) و کارشناسی (۴۳/۴٪) بوده اند. تعداد کارکنانی که بین ۱ تا ۵ سال سابقه کار داشته اند (۵۴/۷٪)، نسبت به سایر سایرین بیشتر بوده است. ۹/۱٪ از کارکنان اظهار کردند که خودشان مبتلا به بیماری زمینه ای هستند و ۲۷/۳ اظهار کردند که با فردی زندگی می کنند که مبتلا به بیماری زمینه ای است.

طبق جدول شماره ۲، میانگین نمره کل اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان، $0/47 \pm 0/68$ از ۳ بوده است. علایم روانی اضطراب کرونا بیش از علایم جسمی بوده است (علایم روانی:

¹ Corona Disease Anxiety Scale

۰/۶۲ ± ۰/۰۳؛ علائم جسمی: ۰/۴۲ ± ۰/۳۳). بیشترین اضطراب کارکنان مربوط به گویه "من نگران سرایت کرونا به اطرافیانم هستم." (۱/۱۷ ± ۱/۶۷) بوده است.

جهت بررسی متغیرهای پیش‌گویی‌کننده اضطراب از کرونا در کارکنان، از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. بدین صورت که متغیرهایی که در رگرسیون خطی تک متغیره دارای $P\text{-value} < 0.02$ ، یعنی وضعیت تأهل و زندگی با بستگان دارای بیماری زمینه‌ای، وارد مدل رگرسیون چندگانه شدند. در مرحله آخر متغیرها به روش Backward از مدل حذف شدند و تنها متغیرهای با $P\text{-value} < 0.05$ در مدل باقی ماندند. این متغیرها در جدول شماره ۳، نمایش داده شده‌اند. طبق جدول شماره ۳، کارکنانی که با بستگان مبتلا به بیماری زمینه‌ای زندگی می‌کردند، نمره کل اضطرابشان به میزان ۰/۲۳ واحد و نمره بعد جسمی شان به میزان ۰/۲۳ واحد، به طور معنی‌داری بیشتر از سایرین بوده است ($P\text{-value} < 0.05$). نمره بعد روانی ترس از کرونا در مشارکت کنندگان مجرد به میزان ۰/۲۶ واحد، به طور معنی‌داری بیش از افراد متأهل بوده است ($P\text{-value} < 0.05$). هر سه مدل نمایش داده شده در جدول شماره ۳، از نظر آماری معنی‌دار بوده‌اند ($P\text{-value} < 0.05$).

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان در سال ۱۴۰۰، خفیف (0.47 ± 0.68 از ۳) بوده است. پژوهشی که پیش از این میزان اضطراب کرونا را در کارکنان صنعت در ایران بررسی کرده باشد، یافت نشد. نخعی زاده و همکاران اضطراب کرونا را در ۱۰۰۸ نفر از جمعیت بزرگسال ایران بررسی کردند و میزان اضطراب کرونا را (0.69 ± 1.15 از ۳) گزارش کردند. به نظر می‌رسد، به دلیل اینکه در پژوهش نخعی زاده و همکاران هم زنان و هم مردان و تمام گروه‌های سنی بزرگسالان، از جمله سالمندان وارد مطالعه شده بودند، میزان اضطراب کرونا بیشتر بوده است [۴]. همچنین به نظر می‌رسد که گذشت زمان از ابتدای شروع پاندمی کووید-۱۹، باعث عادی شدن شرایط و کاهش میزان اضطراب عمومی نسبت به این بیماری شده است. در پژوهشی که در ماه اول ورود بیماری کووید-۱۹ به ایران، انجام شد، میزان اضطراب عموم مردم در ایران متوسط و بالا بوده است و از اضطراب مردم چین بیشتر گزارش شده است [۵].

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بیشترین اضطراب کارکنان مربوط به نگرانی از سرایت کرونا به اطرافیانشان بوده است. کارکنانی که با بستگان مبتلا به بیماری زمینه‌ای زندگی می‌کردند، نمره کل اضطرابشان و نمره بعد جسمی شان، به طور معنی‌داری بیشتر از سایرین بوده است. با توجه به اینکه ۶۱ درصد از شرکت کنندگان زیر ۴۰ سال، سن داشته‌اند، بیش از اینکه نگران خطرات جدی بیماری کووید-۱۹ برای خود باشند، نگران انتقال آن به نزدیکان، خصوصاً نزدیکان مبتلا به بیماری زمینه‌ای بوده‌اند. همچنین

اضطراب کرونا در کارکنان مجرد شرکت کننده در این مطالعه، بیش از افراد متأهل بوده است. به نظر می‌رسد که حمایت روانی که افراد متأهل دریافت می‌کنند، در اضطراب کمتر آنها نقش داشته است.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش پیشنهاد می‌شود که سیاستگذاران اضطراب ناشی از بیماری کووید-۱۹ را به سمت مثبت و در مسیر رفتارهای پیشگیرانه هدایت کنند. همچنین به کارکنانی که با فرد مبتلا به بیماری زمینه‌ای زندگی می‌کنند، جهت کنترل اضطراب ناشی از کووید-۱۹ توجه ویژه‌ای شود. برگزاری دوره‌های آموزشی برای مدیریت اضطراب می‌تواند مؤثر باشد. مدیریت اضطراب می‌تواند به پیشگیری از اختلالات ناشی از اضطراب‌های مزمن و خستگی و فرسودگی کارکنان و در نتیجه عملکرد شغلی بهتر کارکنان کمک کند.

مراجع

- [1] A. Alipour, A. Ghadami, Z. Alipour, H. Abdollahzadeh, "Preliminary validation of the Corona Disease Anxiety Scale (CDAS) in the Iranian sample", Quarterly Journal of Health Psychology, 2020, vol. 8(32), pp. 163-75.
- [۲] لایلا کریمی، سمیه مکوندی، میترا مهدویان و ربابه خلیلی "بررسی رابطه حمایت اجتماعی با اضطراب ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹ در زنان باردار" مجله زنان، مامایی و نازایی، ۱۳۹۹، ص ۹-۱۷.
- [3] C. Wang, R. Pan, X. Wan, Y. Tan, L. Xu, CS. Ho, et al, "Immediate Psychological Responses and Associated Factors during the Initial Stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic among the General Population in China", Int J Environ Res Public Health, 2020, vol. 17(5), pp. 1729-1754.
- [4] S. Mohammadi, A. Nakhaeizadeh, "Assessing the Level of Engagement in Preventive Behaviors and COVID-19 Related Anxiety in Iranian Adults", Avicenna Journal of Nursing and Midwifery Care, 2021, vol. 29(2), pp. 160-70.
- [5] AA. Jahanshahi, MM. Dinani, AN. Madavani, J. Li, SX. Zhang, "The distress of Iranian adults during the Covid-19 pandemic—More distressed than the Chinese and with different predictors", Brain, behavior, and immunity, 2020, Vol. 44, pp. 209-221.

جدول ۱- اطلاعات زمینه ای کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان

متغیر	فراوانی (درصد)
سن	۲۰-۳۰ (۳۱/۲٪)
	۳۱-۴۰ (۴۸/۱٪)
	۴۱-۵۰ (۱۴/۳٪)
	۵۱-۶۰ (۶/۵٪)
وضعیت تاهل	مجرد (۲۳/۴٪)
	متاهل (۷۶/۶٪)
سطح تحصیلات	دیپلم (۲۶/۳٪)
	کاردانی (۲۲/۴٪)
	کارشناسی (۴۳/۴٪)
	کارشناسی ارشد (۶/۶٪)
	دکتری (۱/۳٪)
سابقه کار	۱-۵ (۵۴/۷٪)
	۶-۱۰ (۳۰/۷٪)
	۱۱-۱۵ (۹/۳٪)
	>۱۵ (۵/۳٪)
ابتلا به بیماری زمینه ای	بله (۹/۱٪)
	خیر (۹۰/۹٪)
زندگی با بستگان دارای بیماری زمینه ای	بله (۲۷/۳٪)
	خیر (۷۱/۴٪)

جدول ۲- اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان

ابعاد	گویه ها	میانگین و انحراف معیار
علائم روانی	۱. فکر کردن به کرونا مرا مضطرب می کند.	۰/۸۷ ± ۰/۸۳
	۲. وقتی درباره تهدید کرونا فکر میکنم احساس تنش دارم.	۰/۷۷ ± ۰/۷۰
	۳. درباره شیوع بیماری کرونا به شدت نگرانم.	۱/۳۶ ± ۱/۰۵
	۴. می ترسم کرونا بگیرم.	۱/۱۶ ± ۰/۹۰
	۵. فکر می کنم هر لحظه ممکن است کرونا بگیرم.	۰/۹۸ ± ۰/۹۸
	۶. با کوچکترین علائم، فکر می کنم کرونا گرفته ام و خود را واری می کنم.	۱/۰۲ ± ۱/۰۲
	۷. من نگران سرایت کرونا به اطرافیانم هستم.	۱/۶۷ ± ۱/۱۷
	۸. اضطراب مربوط به کرونا فعالیت های مرا مختل کرده است.	۰/۷۵ ± ۰/۸۷
	۹. توجه رسانه ها به کرونا مرا نگران می کند.	۰/۷۷ ± ۰/۸۵
علائم جسمی	۱۰. فکر کردن به کرونا خواب مرا مختل کرده است.	۰/۳۴ ± ۰/۶۴
	۱۱. فکر کردن به کرونا مرا بی اشتها کرده است.	۰/۲۲ ± ۰/۶۲
	۱۲. وقتی به کرونا فکر می کنم دچار سردرد می شوم.	۰/۱۵ ± ۰/۴۸
	۱۳. وقتی به کرونا فکر می کنم تنم می لرزد.	۰/۳۱ ± ۰/۶۳
	۱۴. وقتی به کرونا فکر می کنم موهای تنم سیخ می شود.	۰/۲۴ ± ۰/۵۱
	۱۵. کرونا برای من به یک کابوس تبدیل شده است.	۰/۲۹ ± ۰/۶۰
	۱۶. به خاطر ترس از کرونا فعالیت بدنی ام کم شده است.	۰/۶۲ ± ۰/۸۸
	۱۷. صحبت کردن درباره کرونا با دیگران برایم دشوار است.	۰/۵۳ ± ۰/۷۸
	۱۸. وقتی درباره کرونا فکر میکنم تپش قلب میگیرم.	۰/۲۲ ± ۰/۴۴
نمره کل		۰/۶۸ ± ۰/۴۷

جدول ۳- متغیرهای پیش‌گویی کننده اضطراب کرونا در کارکنان مجتمع جهان فولاد سیرجان

اضطراب کرونا	بعد علایم روانی			بعد علایم جسمی			نمره کل		
	ضریب رگرسیون	P-value	فاصله اطمینان ۹۵٪	ضریب رگرسیون	P-value	فاصله اطمینان ۹۵٪	ضریب رگرسیون	P-value	فاصله اطمینان ۹۵٪
متغیرهای پیش‌گویی کننده									
وضعیت تاهل	- ۰/۲۶	۰/۰۲	۰/۰۵ -	-	-	-	-	-	-
زندگی با بستگان دارای بیماری زمینه‌ای	-	-	-	- ۰/۲۳	۰/۰۴	۰/۰۸ -	- ۰/۲۳	۰/۰۴	۰/۰۱ -
R ²	۰/۱۰			۰/۰۶			۰/۰۹		
R ² تعدیل شده	۰/۰۷			۰/۰۳			۰/۰۶		
معنی‌داری مدل	P-value=۰/۰۲	F= ۴/۰۳		P-value=۰/۰۴	F=۲/۴۰		P-value=۰/۰۲	F=۳/۷۳	